

נושא השבוע: טומאת כלי חרס

המקור בפרשה: וכל כלי פתוח (י"ט טו)
בכלי חרס הכתוב מדבר (ספרי)

חסביג לשולחן

עלון שבועי לבני הישיבות סביב נושא מהפרשה בע"ן בהלכה באגדה ובמוסר

ראשי הישיבות

עין גלמוד

דבר העורך

הרה"ג מרדכי קרליבך

בחילוק שבין כלי חרס וטומאת לשאר הכלים

הגאון רבי יצחק טורוצקין שליט"א
ראש ישיבת טעלה, ומתיבתא דליקוד

בענין טומאת כלי חרס

א בחולין דף כ"ד ב, ת"ר אירי כלי חרס טמא וגבו טהור, אירי כל הכלים טהור וגבן טמא, ופירש"י שם אירי הגיע טומאה לאוירו ולא נגעה, וגבו טהור, אפילו נגעה טומאה מגבו, אינו מקבל טומאה בכך. אולם רבינו גרשום שם כתב וז"ל, מנה"מ דאירי כלי חרס טמא, ואע"פ שלא נגעו אוכלין בכלי חרס אלא באירי טמאין. וצ"ע למה רבינו גרשום לא פי' כפשוטו, והנפ"מ לגבי טומאת עצמן אם מקבל טומאה מאוירו, ולא רק לענין לטמא אחרים מאוירו.

והנה הרמב"ם בפ"ח מהל' משכב ומושב ה"ד כתב, זב שהכניס ידו או גולגול אדמאי לכל חרס, הואיל ולא נגע מתוכו ולא הנדיר הרי זה טהור, שאין הוב והנדה מטמאין לאבריו, ובהשגת הראב"ד שם כתב, א"א זה אינו מחזור אצל, כי מאחר שהאירי מטמא במגע למה אין התנור טמא, יעו"ש בדבריו.

וביאר מרן הגרי"ז ז"ל, בכתביו למס' בכורות דף ל"ח, דהראב"ד ס"ל דהא דכלי חרס מקבל טומאה מאוירו זה, דגם אין נגע טומאה מגע, דמאחר שטמא מטמא במגע למה כשנגע הוב או הנדה באוירי התנור אין התנור טמא, אלא בכל טומאת מגע אין הוב והנדה נוגעים אלא בידם, א"כ ה"ה כשנגע הוב והנדה באוירי כ"ח, שהרי זה טומאת מגע.

אוירי הרמב"ם סובר, דל"ש טומאת מגע באויר, ומגע הוא רק בגופו של כלי ולא באוירו, והא דכלי חרס מקבל טומאה מאוירו, ס"ל לרמב"ם שהוא דין טומאה מיוחד, שאם נכנס הטומאה לתוכו נטמא הכלי חרס, ואשר ע"כ כתב הרמב"ם, דוב וזה שכניסו ידם לאוירי כלי חרס הרי זה טהור, שאין הנדה וכיצא בה מטמאין לאבריו, וכיון שאין על כל אבר של הנדה וזב טומאת מגע אין הוב טומאה רק את ידם לאוירי כלי חרס, אין זה נכנס הטומאה לתוכו שהרי אין הוב והנדה מטמא לאבריו.

ונראה בודעת רבינו גרשום דס"ל כהראב"ד, דכ"ח מקבל טומאה מאוירו זה דין טומאת מגע, אלא של"ש שיגע הטומאה בגופו של כלי, דגם אין נגע הטומאה באוירו הרי זה טומאת מגע. וס"ל לר"ג דיסוד הדבר דכ"ח מקבל טומאה מאוירו, הוא משום חדושה התורה בכלי חרס דאירי הכלי הוי כגוף הכלי ונתשב חלק מהכלי לקבלת טומאה, ונטמא יחד עם הכלי, ומשו"ה כשנגע טומאה לאוירו, נטמא הכלי מדרין מגע טומאה.

ויסוד ד"ל דאירי כלי חרס הוי כגוף הכלי, ילפינן מהא דמטמא הכלי חרס אוכלין מאוירו, ואע"פ שלא נגעו בגופו של כלי, ובכ"ח דבהא דאירי כלי חרס ג"כ טמא, חדושה התורה דאירי כלי חרס הוי כגוף הכלי ונטמא יחד עם הכלי, ומשו"ה כשנגעו האוכלין באוירי כלי חרס שנטמא, מקרי מגע בכלי חרס. ונראה דבענין גלוש' תרובו תוכו, דכלי חרס טמא מאוירו, ולא ילפינן בפשיטות מהא דכלי חרס מטמא אוכלין מאוירו, משום ד"ל לדרין קבלת טומאה בעינין שיגע בגופו של כלי משם, כמו בשאר כלים, ואז נטמא גס אוירו, ולכן בעינין לפותח מגושי' תרובו תוכו, דגם נגיעה באוירי לתוך מטמא הכלי חרס. ולפ"ז את שפיר דב"ר ר"ג שפי' דאירי כלי חרס טמא, היינו א"ע"ג שלא נגעו אוכלין בכלי חרס. דלפי המבואר נראה, דלא נתחוקן לומר דכל הנפ"מ רק לטמא אחרים, כי אם דר"ג לא פי' כרש"י הנדרון באיה אופן יורד הטומאה לכלי חרס, אלא מה טהור ומה טמא, דבכלי חרס האויר של כלי חרס טמא, והוא טהור, דל"ש כשיטת רבנו שמואל שהובא בתוס' בכורות ל"ח א', דגב הכלי חרס אינו טמא לטמא אחרים אפילו כשנטמא ע"י אוירו, ובשאר כלים הגב של הכלי טמא והאויר טהור. ומקור הדבר דבכלי חרס האויר טמא, הוא מהא דמטמא אוכלין מאוירו, ולכן הביא ר"ג הך דמטמא אוכלין מאוירו וכש"ז.

ב והנה הובא לעיל ד"ל הגרי"ז בביאור פלוג' הרמב"ם והראב"ד, דהראב"ד ס"ל דהא דכלי חרס מקבל טומאה מאוירו, זהו דין טומאת מגע, אולם הרמב"ם סובר דל"ש טומאת מגע באויר, והא דכלי חרס מקבל טומאה מאויר היינו שהוא דין טומאה מיוחד שאם נכנס הטומאה לתוכו טמא.

והנה הרמב"ם שם לגבי זב שהכניס ידו לאוירי הכלי, כתב והואיל ולא נגע הוב, ודייק מזה מרן הגרי"ז ז"ל, דאם נגע הוב מתוכו נטמא הכלי חרס דרוקא מאוירו לא נטמא, וביאר שם הגרי"ז לדעת הרמב"ם יש שני דניי טומאה בכלי חרס, חדא דין טומאת מגע ככל הכלים, אלא שבכלי חרס לא נטמא בטומאת מגע מגבו, אלא רק כשנגע בגופו של כלי מתוכו, ועוד דין טומאה יש בכלי חרס, שמקבל טומאה מאוירו, וזה לא דין טומאה מגע אלא דין טומאה מיוחד שאם נכנס הטומאה לתוכו נטמא הכלי חרס, עכ"ל.

ואולם במניי הגרי"ז סימן ק"טמבואר דלא כן בודעת הרמב"ם, דכתב שם הגרי"ז, דלדעת הר"ש עיקר דין קבלת טומאה של כלי חרס הוי מגע תוכו, ואילו הרמב"ם סובר דקבלת טומאה של כלי חרס הוי רק טומאת אויר, וכל מגע כלי חרס טמא רק מדרבנן. והנה כתב הרמב"ם בפ"ח מהל' משכב ומושב ה"ד כתב, א"א זה אינו מחזור אצל, כי מאחר שהאירי מטמא במגע למה אין התנור טמא, יעו"ש בדבריו.

וחכמים גורו עליהן שיקבלו טומאה, והואיל ותחלת ברייתן מן החול כללי חרס הרי הן ככלי חרס, ומפני שתוכן נראה כגבן, לא גורו עליהן שיטמאו מאוירו, אלא עד שתגע הטומאה בתוך בין מתוכו בין מגבן ככלי מתכות. והשגת הראב"ד שם כתב, א"א אי"ז הטעם אלא מפני שתוכן נראה כגבן, עשו גבן כתוכן ומטמא מגבו, וא"ת יטמא מאוירו ככלי חרס, א"כ ה"ה חמור מכל הכלים, עכ"ל.

ונראה הרמב"ם שם לגבי זב שהכניס ידו לאוירי הכלי, דהראב"ד דס"ל דכלי חרס מקבל טומאה מאוירו מדרין טומאת מגע, אלא של"ש שיגע בגופו של כלי, א"כ פשוט דאם נגע בגופו של כלי מתוכו טמא, ושיין לומר דמפני שתוכן כגבן עשו גבן כתוכן, שגם מגע גבן טמא כמגע תוכן. אבל הרמב"ם דס"ל (לפ"י הגרי"ז) דטומאת אויר הוא דין מיוחד, שאם נכנס הטומאה לתוכו טמא, ודין טומאת מגע מה"ת ליכא בכלי חרס כלל אפילו נגע מתוכו, א"כ א"א לומר דמפני שתוכן נראה כגבן עשו גבן כתוכן שיטמא במגע, דהרי ליכא טומאת מגע כלל ואפילו נגע הטומאה בתוכו, ולכן לשיטתו פירש דמפני שתוכן נראה כגבן לא גורו טומאת אוירו כלל.

שבוע הבא יחגגו לומדי הדף היומי את סיום מסכת עירובין, ובהם גם אלפים שיחגגו במעמד הגדול שיערך אי"ה בבנייני האומה על ידי הארגונים 'דרשו' ותודעה.

בימים אלו, כאשר יש המבקשים לרמוס את כבודם של לומדי התורה, דווקא אלו המוסיפים ללימודם, אלו מהם שהם עמלי תורה במשך כל היום ואילו אשר עושים לפרנסתם וקובעים עיתים, הרי זה בבחינת מוסיף והולך, בבחינת חיזוק עצום שיש בן כבוד שמים וכבוד לומדי התורה, על כך נעים ארך, על כך נעים קול ונגינה עוף, להגיד בשבחם של מחזיקי שמים וארץ, נפאר את יקרת מעלתם ונדויע קבל עם ועולם, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהיה יומם ולילה, נצאיר בקול רם על אהבתינו את לומדי התורה, אברכי הכוללים והקובעים את בית המדרש לבית חיים. כי הם נבחרו ובכרי האומה, הם המחזיקים ונחמיים את העולם כבוה תורתם, תורת ד'.

anfe חקת 574
1969

בטומאה לבד, אלא עיקר החילוק נעץ בכלי חלוקים המה בעיקר חלות שם הכלי עצמו אשר בו חייל הטומאה.

וסמן לזה נראה, דהנה מבואר בשבת פד: דכל דבר שיש לו טהרה במקוה נטמא בטומאת מדרס הוב, ואיתא שם בפשוט כלל ע"י אף שאין לחם טהור במקוה מ"מ יש במימן טהרה במקוה, אך כל"ח אין במוני טהרה במקוה, וחלוקים בסברא זו, וצ"ע דהלא טומאת כלי שטף וכלי חרס שם טומאה אחת היא של טומאת כלים, ולמה לא חשבי כי בנינו טהרה במקוה, מה לי שבהחומר עצמו אין לו טהרה, וצ"ע.

אשר למש"י נראה דכלי שטף וכלי חרס חלוקים המה בעיקר חלות הטומאה האמור בהם, דיסוד מה שכלי חרס מקבל טומאה מאוירו אינו דין מסוים רק בקבלת הטומאה, אלא הוא דין בגוף הטומאה בעצמה שחלות הטומאה בכלי חרס היא טומאת אויר ותוך, ונמצא דכלי שטף טמא טומאת כלים, ואילו כלי חרס טמא טומאת כלים, ולכן כלי חרס חשיב שאין בנינו טהרה במקוה כי שם טומאה היא לעצמה.

הלא מעתה נראה בביאור הכתובים, דטומאת כל הכלים חיילא בכלי להיותו כלי טמא, וכלי טמא מטמא אחרים כשנגע בו בלמקום, משא"כ כלי חרס אף לאחר שכבר נטמא אין החפצא של הכלי כלי טמא, אלא כשנכל לתוכו, ולכן עצמו של כלי אין בו טומאה, ולכן לא כתבה תורה דין הכלי עצמו שהוא טמא, אלא דינו זה שהוא מטמא אחרים בתוכו, ואותו תשבורו כיון שחל בו דין טומאה.

עץ החיים לאור - נתן פלדמן

גדלה שימושה

הנהגות ממרן רבינו הגרי"ש אלישיב זיע"א

להשיג בחנויות הספרים

עורך הרב הלל מן

רבי שלמה היימן - ראש ישיבת רמיעלס ותורה ודעת [כ-תר"ל - תש"ה] מכתב ידו

בדין פטר חמור בפחות משוויו

כתב הרמב"ם פ"ח מהל' מטמאי משכב ומושב ה"ד, זב שהכניס ידו או רגלו לאויר כלי חרס הואיל ולא נגע בו מתוכו ולא הנידו הרי זה טהור, שאין הנדה וכיוצא בה מטמאין לאיברים. ובהשגות הראב"ד א"א זה אינו מחוור אצלי, כי מאחר שאויר מטמא במגע, למה אין התנור טמא, ומה שאמר שאין הנדה מטמאה לאיברים לא על זו הדרך נאמר, אלא שהמשכב והמושב שפשטה הנדה ידה או רגלה עליהן אינו טמא, אלא אם נגעה בו אם נסמכה רוב כוחו עליו, ע"כ.

ולכאורה יש להביא ראיה לדעת הרמב"ם מהא דתנן בכלים [ב, ז] טבלא שהיא מלאה קערות נטמאת אחת מהן בשרץ לא נטמאו כולם, ואיירי בכלי חרס כמו שפירש הרע"ב שם, ולדעת הראב"ד יקשה אמאי לא נטמאו כולם, הלא בכלי עץ אם נגעה טומאה אחת נטמאו כולם, ומאחר דטומאת אויר שוה לטומאת כול, א"כ גם בטומאת אויר יטמאו כולם.

אבל לדעת הרמב"ם ניחא דכיון דדין טומאת כלי חרס שאני מדין טומאת מגע בכלי שטף, דיסוד טומאת כלי חרס הוא מדין תוך, ובעינין שתהא כל הטומאה באויר הכלי, א"כ היכא דהיתה הטומאה רק בקערה אחת לא נטמאו כולם דהטומאה היא רק באויר אחת ולא באויר כולם, וליכא תוך אלא לאותה קערה בלבד.

האומנם באמת גם לדעת הרמב"ם יקשה, דהנה די להסתפק אם נגעה טומאה בתוך כלי חרס, אם טומאתו היא רק מדין אויר, דלא שייך כלל תורת טומאת מגע בכלי חרס, או י"ל דשפיר שייכא טומאת מגע גם בכלי חרס, אלא דנתחדש בו גם טומאת תוך באויר, אך דין טומאת מגע שייכא ביה נמי כשאר הכלים.

ונפ"מ בזה אם נגעה נדה בידה בתוך כלי חרס, דאי נאמא דליכא תורת טומאת מגע בכלי חרס, א"כ הלא נדה אינה מטמאה לאיברים, ולא יהני גם אם נגעה בידה, משא"כ אי שייכא בכלי חרס גם תורת טומאת מגע בכלי חרס, א"כ שפיר נטמא הכלי, דהא בנגיעה לא שייך הך דינא דנדה אינה מטמאה לאיברים, דדוקא לענין דין תוך אמרינן דרק האיברים שבתוך הכלי הם המטמאים, ובה אין מטמאין לאיברים, משא"כ בנגיעה הלא ע"י נגיעת אבר אחד חשיב נגיעת כולה ושפיר נטמא הכלי חרס.

ואחד שאר כל הכלים דלבר זה שכל הכלים הטמאין שנגעו אוכלין או משקין בהן בין מתוכן בין מאחוריהן נטמאו עכ"ל הרי גם הכלי חרס בעצמו מקבל טומאה ממשקים טמאים ולא נטמא אלא גבו בלבד, ולד' בפ' אפילו שרץ שנגע בגב הכלי חרס טהור וכש"כ אם משקים טמאים נגעו, בישוב הסתירה עיין ערוך השולחן העתיד ר"ז סעיף יא.

ג. חומרת טומאת כלי חרס - מטמא באוירו. והצד החמור שהיא מטמאה מאוירו אפילו בלא הגיעה, ועיקר טומאת כלי חרס הוא האויר, ואין לכלי חרס טומאה מבחוץ רק בהיסת הזב. ז"ל הרמב"ם הלכות כלים ריש פרק יג, כבר ביארנו בכמה מקומות שאין כלי חרס מטמא אלא מאוירו או בהיסת הזב, ושאר כל הכלים שנגעה בהן הטומאה נטמאו ואם נכנסה טומאה לאוירו ולא נגעה בהן הרי הם טהורים, נמצא הטמא בכלי חרס טהור בכלים והטמא בכל הכלים טהור בכלי חרס, עכ"ל. וכל הערה"ש העתיד סי' רז ס"ב, וזה שכתב דעיקר טומאה בכלי חרס הוא האויר אין כוונתו דאין טומאת נגיעה בכלי חרס כלל דוודאי בנגיעה מתוכו יש טומאה אלא דממילא הוא כן דכיון דמטמא מאוירו הרי א"צ להנגיעה ועיקר הכוונה דליכא בכלי חרס טומאת חוץ דהיינו טומאת גב. המקור כ' הרמב"ם שם, ומניין שאין כלי חרס מטמא אלא מאוירו שנאמר וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וגו' מתוכו הוא מטמא לא מאחוריו.

ד. מה נטמא באוירו. אין כלי חרס מטמא כלים מאוירו. ראה רמב"ם כלים יג ג ו"ל אין כלי חרס מטמא כלים מאוירו בין כלי חרס בין שאר כלים, כיצד כלי חרס גדול שהיו בתוכו כלים ונכנסה טומאה באוירו הוא טמא וכל הכלים שבתוכו טהורים, היו משקין בכלים שבתוכו נטמאו המשקין מאוירו וחורין ומטמאין את הכלים, והרי זה אומר מטמאין לא טמאין ואחא טמאתי. וסוגיית הנמ' פסחים דף כ' ע"א. ועוד בתו"כ פ"ל שמיני.

ה. הדינים שנתמעטו בכלי חרס לגבי קבלת טומאה. אף שכלי חרס מקבל טומאה מתוכו מכל אבות הטומאות יש דינים מסוימים שאין דינו כשאר הכלים המקבלים טומאה ואלו הם, א אינו נעשה אב הטומאה לעולם שגם אם יגע במת או בכלי מתכות שנגע במת אינו אלא ראשון, משא"כ שאר הכלים באופן זה נעשים אב הטומאה. ב יש אבות הטומאה ששכשהאדם הנטמא מהם עדיין מחובר לדבר המטמא מטמא כלים שנוגע בהם והוא הנקרא טומאה בחיבורים, אבל באופן זה אין בכוחו לטמא כלי חרס. ג יש אבות הטומאה שנטמאים את המשכב או את המושב להיות אב הטומאה והיינו שאם שכבו או ישבו על גבי משכב והמושב הרי הם נטמאים גם אם לא נגע בהם אבל כלי חרס אינו נטמא בטומאת זו לעולם ונטמא רק על ידי נגיעה.

ו. טהרת כלי חרס. הדין הוא שכלי חרס שנטמא אין לו תקנה אלא בשבירה, וכן תנור וכיירים של כלי חרס ששבירתן זוהי טהרתן. ראה פסחים ל' ע"ב ורש"י בנחמ"ד פ"ה בלוע בלע והנה נחלקו הראשונים בגדר השבירה הגרא"ו [קובץ שעורים פסחים לג: אות קנה] שלדעת התוס' בחולין (עג), שבירת כלי חרס מטהרת רק כשהשברים אינם ראויים לקבל טומאה. כי סוברים שהשבירה מטהרת על ידי שהיא מבטלת אותו מהיותו כלי הראוי לקבל טומאה, וממילא הוא נטהר מאחר והוא בטל במציאות, אבל מרש"י בחולין (קכג) מבואר שאפילו אם יש בשברים שיעור הראוי לקבל טומאה, נטהר הכלי בשבירתו. הרי שלשיטתו השבירה היא מעשה המטהר מצד עצמו [כשם שטבילה מטהרת בשאר כלים], ולא משום ביטולו במציאות. וכן הוכיח שם מרש"י בקדושין (טז). וכן האריך בזה הגר"א קוטלר (משנת ר' אהרן טהרות ל).

א. מקור העניין. בפרשתנו במדבר פרק יט פסוק טו וכל קלי פתוח אָשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא. ודרשו בספרי בכלי חרס הכתוב מדבר, או אינו אלא בכל הכלים, ת"ל וכל כלי פתוח, כלי שמקבל טומאה לפתחו, ואיזה זה, זה כלי חרס. הרס"ג מנה טומאת כלי חרס למצוה בפני עצמה מכיון דנשתנה דינו משאר טומאת כלים. ראה הגר"י פירא עשה קסה. עוד יש בפרשת שמיני וְכָל קְלֵי תְרָשׁ אָשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כָּל אָשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטָּמָא וְאֵתוֹ תְּשַׁבְּרוּ: והנה נחלקו הראשונים בפסוק זה האם יש בו ב' ילפותות וכו' הר"א"ש בפיה"מ כלים יג א לבין הרמב"ם שם שהביא רק ילפות אחת. והנה בגדר טומאת אויר כלי חרס, ראה מה שביאר הגרא"ק משנת ר' אהרן טהרות כט (והגר"מ פינשטיין (הדושי הגר"מ, בענין תוכו בכה"כ) שנחלקו בגדר טומאת אויר כ"ח, אם היא טומאה מחודשת שההימצאות באויר הכלי מטמאה, או דלמא אין זו אלא הרחבה של טומאת מגע, שנתחדש בכ"ח שאף מגע באוירו כמגע בכלי עצמו.

ב. קולת טומאת כלי חרס-אינו מטמא מגבו אלא בתוכו. משונה טומאת כלי חרס מטומאות כל הכלים הן בקולתה הן בחומרתה, הקל שבה דכל הכלים מיטמאין ומטמאין בכל מקום שהיתה הנגיעה בין בדופן הכלי מבפנים ובין בדופן הכלי מבחוץ, ואלו כלי חרס אינה מטמאה בנגיעת חוץ, והיינו מגבה דבכלי חרס כתיב אל תוכו תוכו מטמא ולא גבו וכו"ה בכל הש"ס דכלי חרס אינו מטמא מגבו. כמבואר בב"ב כ"ע ו"א חולין כד ע"ב. ויטעם הדבר ראה מש"כ בשפת אמת פירשת שלח - שנת [תרל"ג] וז"ל כי שמעתי אמרו"ז ז"ל טעם שאין כלי חרס מקבל טומאה רק מתוכו כיון שאין לו מצד עצמו חשיבות רק מצד שיוכל לקבל בו. לכך החשיבות רק תוכו כו'. וזה הכלל. שצריך האדם לבטל כל החיצוניות שלו ולהיות בטל למה שהוא מוכן לעשות רצונו ית'. כי גוף האדם רק כלי להשראת הקדושה ולהיות נעשה ע"י כבוד שמים כמ"ש במד' הפסוק יבש חצירי כו' ודבר אלקינו יקום לעולם כו'. פי' שיש בכל דבר ניצוץ קדוש ורק שיש עליו חיצוניות שפסתי הקדושה וכפי מה שאדם מבטל זה ונותן נפשו רק להיות נעשה רצונו ית' כנ"ל זה דבר א' כי דיבור הוא הנהגה כמ"ש יזכר עמים כו' ובעולם הזה נסתר הנהגתו ית' כאלו הכל ברשות עצמו אבל האדם צריך לבטל עצמו להנהגתו ית' שיתרצה שיהיו כל מעשיו רק בהשגחת הש"ת ושהש"ת יקרב לבבו לעשות הכל כרצונו ית' וכפי רצון האדם כן מתגלה הנהגתו ית' כי באמת מלכותו בכל משלה רק שנסתר הוא כנ"ל. [והוא כמו מאמר וע"י הביטול קם בח' דיבור שהוא בהתגלות ו"ש ודבר אלקינו יקום כו']:

נחלקו הראשונים מה נקרא טומאת גב, דהנה במשנה רפ"ב דכלים מפורש שמיטמאין מאחוריהן, ולכן פירש"י בשבת ט"ז ע"א שאחוריים אינו גב. וז"ל רש"י אם נכנס טומאה לתוך אחוריהן מבחוץ במקום חקק בית מושבם, כדרך שעושין לכלי עץ. וכו"ל הר"ש והרא"ש והרע"ב שהבית קיבול מבחוץ דינו כבית קיבול שמבפנים שנטמא. אבל הרמב"ם בפיה"מ כתב אלא דלגבי אחרים קראו אחוריים, ולגבי עצמו קראו גבו, והגירסא בהמשנה מטמאין מאחוריהן ואין מיטמאים מגביהם כלומר אם נגעו אוכלין ומשקין בגב כלי חרס הטמא נטמאו אבל אם נגע שרץ בגב כלי חרס טהור. ז"ל הרמב"ם שם כאשר יהיו טמאים ויגעו אוכלין טהורים ומשקין טהורים באחורי הכלי הטמא נטמאו האוכלין והמשקין וטומאתה בעצמה אם נוגע שרץ בכלי חרס מגבו הנה לא יטמא וכו' עכ"ל ומסיים הנה כבר התבאר שכלי חרס טומאתו בעצמו יהיה מאוירו לא מגבו וטומאתו למיטמא יהיה מאוירו ומגבו ואמנם פעם יקרא גב הכלי אחוריים ופעם גב שלא יפול הספק בין טומאתו על זולתו ובין טומאתו לעצמו וכו' עכ"ל ועכ"פ ביאר בכאן דאינו מקבל טומאה מגבו כלל ורק מטמא אחרים מגבו. אמנם צ"ע ממה שפסק הרמב"ם בפרק יג ה"ד, וז"ל כלי חרס שנגעו משקין באחוריו בלבד נטמאו אחוריו כשאר כל הכלים, בד"א בשהיה לו תוך, אבל אם אין לו תוך ונגעו בו משקין טמאין הרי זה טהור, שכל שאין לו תוך בכלי חרס אין אחוריו מטמאין במשקין, נגעו אוכלין או משקין באחורי כלי חרס הטמא הרי אלו טמאין, ואחד כלי חרס

הנושאים הבאים

חקת - טומאת כלי חרס, יוכל כלי פתוחי (יט, טו), בכלי חרס הכתוב מדבר, (ספרי) בלק- הפסקה פנחס- מתנת שכיב מרע, והעברת את נחלתו לבתו (כו ח), יש לך העברה אחרת וכו', ב"ב קמו א. מטו"מ- טעם כעיקר, כל דבר אשר יבא באש (לא כג), פסחים מ"ד ב, וברשיי

מכון ירושלים הופיע רד דרד על מסכתות נדרים נזיר וסוטה להגאון רבי דוד זינצנהיים זצ"ל יו"ל לראשונה מכת"י המחבר עם מקורות וצייונים

מוסד הרב קוק חדש כרכים נוספים מסדרת שיטה מקובצת על הש"ס מסכת נדרים מסכת נזיר, סוטה

מכון ירושלים הופיעו ספרים חדשים טור ושלחן ערוך - הלכות ריבית תשובות התשב"ץ - חלק חמישי מרדכי השלם - מסכת שבת חידושי מהר"ל מפראג - מסכתות שבת ועידובין נחלת יעקב - על התורה יד דוד - מסכתות יבמות וכתובות ועוד להשיג בחנויות שבוע הספר של מכון ירושלים רח' מלכי ישראל 5 (גל פז) ירושלים רח' עזרא 16 בני ברק ובמוקד ההמונות: 02-6510627, 03-6765382

